

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Toplum Dil Bilgisel Yeterliliğin Arttırılmasına Yönelik Drama Faaliyetleri¹

İrem KUTLU²

Arzu ÇEVİK³

Öz

Dil yaşayan bir varlık olduğundan dile ait oluşumlar yalnızca dilin içindeki kelimelerden ibaret değildir. Kelimelerin oluşturduğu grupların kazandığı yeni anlamlar dilin zenginliğidir. Dolayısıyla dile ait kültürel kullanımların dilin konuşulduğu sosyal ortamda hedef kitleye aktarılması çok boyutlu bir dil öğretim süreci gerçekleştirilmesi açısından önemlidir. Bu sürecin gerçekleştirilmesinde drama faaliyetleri, dilin iletişimsel olarak süreç içerisinde öğretilmesine olanak sunması açısından kalıcılık sağlayacak bir öğretim yöntemi olarak görülmüştür. Bu nedenle öğrenciye, dili kullandığı sosyal ortam içerisinde öğretilmesi ve dildeki toplum dil bilgisel kalıplarda ortaya çıkan kavram yanlışlarının ortadan kaldırılması açısından drama faaliyetlerinin kullanılması bu çalışmada amaçlanmıştır. Bu doğrultuda yapılan uygulamalarla “Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerinin toplum dil bilgisel yeterliklerini artırma da drama faaliyetleri etkili midir?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırmasına göre tasarlanmıştır. Araştırmanın örneklemini temel seviyenin ardından dili iletişim boyutunda etkin kullanan orta seviye B1 grubu oluşturmaktadır. Araştırma uygun örnekleme metodu ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırmacı günlüğü, gözlem formu ve değerlendirme formu kullanılmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar kelimeler: *Yabancılara Türkçe öğretimi, B1 seviyesi, toplum dil bilgisel yapılar, deyim, drama, yaratıcı drama.*

¹ Bu makale TÜBİTAK 2209-A Öğrenci Projesi kapsamında desteklenen “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Toplum Dil Bilgisel Yeterliliğin Arttırılmasına Yönelik Drama Faaliyetleri” projesinden üretilmiştir.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, irmgkee@gmail.com, ORCID: 0009-0005-7598-0925

³ Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, acevik@bartin.edu.tr, ORCID:0000-0001-9673-847X

Kaynak gösterme: Kutlu, İ. ve Çevik, A. (2024). Yabancılara Türkçe öğretiminde toplum dil bilgisel yeterliliğin arttırılmasına yönelik drama faaliyetleri. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 9(2), 159-185.

Geliş tarihi: 14.06.2024 – Kabul tarihi: 18.08.2024 DOI:10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v09i2001

Drama Activities for Increasing Sociolinguistic Proficiency in Teaching Turkish to Foreigners

Abstract

Since language is a living entity, its formations are not limited to the words within the language. The new meanings acquired by groups of words represent the richness of the language. Therefore, the transfer of cultural usages of the language to the target audience in the social environment where the language is spoken is important for conducting a multidimensional language teaching process. Drama activities are seen as a teaching method that provides permanence, as they allow the language to be taught communicatively throughout the process. Therefore, in this study, the use of drama activities aims to teach the language within the social environment in which it is used and to eliminate conceptual misunderstandings arising in socio-linguistic patterns of the language. In this context, the study seeks to answer the question: “What is the impact of creative drama activities on improving the socio-linguistic competence of B1 level students learning Turkish as a foreign language?” The research is designed according to action research, one of the qualitative research methods, suitable for this question. The sample of the study consists of a middle-level B1 group, chosen through an appropriate sampling method, who will use the language effectively in communication after the basic level. The data collection techniques used in the study include a semi-structured interview form, researcher diary, observation form, and achievement test. The data of the study were analyzed using content analysis. The study concluded that drama is effective in teaching grammatical patterns.

Keywords: *Teaching Turkish to foreigners, B1 level, socio- linguistic structures, idioms, drama, creative dream*

Giriş

Toplumsal, sosyal, kültürel değişimlerin sonucu olarak toplumsal etkileşim ve göç artmıştır. Bu durum bireyleri yeni dilleri öğrenmeye yöneltmiştir. Türkiye hem konumu hem de son yıllarda gösterdiği ilerleme sayesinde bir cazibe alanı olmuş, böylece Türkçe öğrenme isteği de artmıştır. Bu isteğe cevap verebilmek için de başta üniversiteler olmak üzere pek çok kurum faaliyet göstermektedir.

Dilin etkileşime dayalı süreçleri içermesi sınıf ortamıyla sınırlı olmaması gereken bir öğretim faaliyetinin gerçekleştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Dilin etkin kullanımının sağlanması için becerilerin etkileşime dayalı sosyal ortamlarda geliştirilmesi ve tüm dil becerilerinin aktif kullanımı hedeflenmelidir. Dili yeni öğrenen bireylerin iletişime açık, sosyal ortamlarda uygulama çabaları ile dilin dört temel becerisinin aktif olarak kullanımına yönelik bir öğretim süreci geliştirilmelidir. Dil öğretiminde geliştirilen yeni kuramlar, yöntemler dilin dört temel becerisinin paralel olarak geliştirilmesini önermektedir (Demirel, 2000).

Türkçe öğretiminde birçok farklı öğretim yönteminden yararlanılabilmektedir (Özbay ve Akdağ, 2013: 7). İletişime dayalı sosyal bir ortamda öğrenmeyi sağlamak için drama yöntemi etkili bir yöntemdir çünkü her dil, dil bilgisel yapılarının yanı sıra kültüre dayalı toplumsal iletişim düzeyinde ortaya çıkabilecek toplum dil bilgisel unsurları içinde barındırır. Bu yapılar ise ancak günlük kullanımda işleme alındığında ve bağlam içerisinde kullanıldığında kalıcılık kazanır. Bu açıdan drama yabancı dilde Türkçe öğrenen öğrencilerin bu yapıları süreç içerisinde yaparak yaşayarak öğrenbilmesi için etkili bir yöntemdir.

Drama eylem içeren bir süreç çalışmasıdır. Drama sözcüğünün kökü Yunanca “Dran”dır. Dran; itmek, çekmek, yapmak, etmek, eylemek anlamlarında kullanılır. Bütün bu verilere dayanarak drama sözcüğünün, içinde eylem olan her türlü etkinliği içerdiği söylenebilir (Adıgüzel, 2007: 15). Drama kavramı, dram sanatı-tiyatro çerçevesinde özetlenmiş, soyutlanmış eylem durumlarını anlatır (San 2002: 57). Drama faaliyetini bu yönleriyle ele aldığımızda devinimsel bir faaliyet merkezinde oluşan bir çalışma olarak nitelendirmek mümkün olacaktır. Dramanın başlıca özellikleri şunlardır:

- Drama bir süreçtir. Başlangıçla şimdi arasında bir fark vardır.
- Drama dramatik yaşantılara dayalıdır.
- Drama doğaçlamalardan oluşur. Doğaçlama olmadan drama olmaz.
- Doğaçlamalarla bir durum yaratılır.
- Dramada gerçekle oyun iç içedir.
- Dramada gerçekle kurgu iç içedir.
- Drama sosyaldır; tekli, ikili, çoklu gruplarla yaratılır.
- Drama eğitimi bütünleştirir.
- Drama bilgiyi yaşantıya dönüştürür (Okvuran, 2003: 82).

Yaratıcı drama katılımcıların yaşam deneyimlerine dayanarak bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama vb. tekniklerle canlandırılması olarak tanımlanabilir. Bu canlandırma kendiliğindenlik, spontanlık, şimdi ve burada ilkelerine ve -miş gibi yapmaya dayalıdır (Adıgüzel, 2006). Dorothy Heathcote (1984) yaratıcı dramayı; öğrenmek, sahneye çıkmadan ve oyunda rol yapmadan yaşam deneyimi genişletmek olarak tanımlamıştır. San (1990, 1998) ise yaratıcı dramayı bir metne bağlı olmaksızın katılımcıların bilgi birikimlerine dayanarak oluşturdukları yaratıcılık ve özgün düşünce çerçevesinde gelişen eylem durumları, doğaçlama ve canlandırmalar olarak nitelendirmiştir. Bu tanımlardan yola çıkarak yaratıcı drama, bireylerin geçmiş yaşantıları sonucu edindiği bilgilere dayanan belirli ilkeler ve tekniklerle uygulanan özgün bir süreç çalışması olarak ifade edilebilir.

Yaratıcı dramanın amacı bireyin özgüven kazanmasında ve kendini var etmesinde işlevsel olan, somuttan soyuta ya da soyuttan somuta ilerleyen süreçte yaratıcılık, düş gücü, kolektivizm, organizasyon, empati, iç disiplin, özgürlük ve saygı gibi insani değerleri geliştirerek bir yaşantı ortaya koymaktır (Tekerek, 2007). Bireyin kişisel gelişimine katkıda bulunması ve yaşantı temelli öğrenme faaliyetlerine destek olması açısından yaratıcı drama çalışmaları eğitim sürecini desteklemektedir. San'a (1991) göre ezbere ve ham bilgiye dayalı öğrencinin yalnızca bilişsel yanını destekleyen bir eğitim anlayışı günümüz yüzyılına uygun çağdaş insan modelinin ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Bu çalışmalar sonucunda öğrencinin pasif olduğu geleneksel yönetime dayalı öğretim faaliyetlerinin kalıcı öğrenme noktasında yetersiz olduğunun anlaşılması üzerine öğrencinin aktif hale getirildiği ve yaparak yaşayarak öğrendiği öğretim yöntemleri ön plana çıkmıştır. Yaratıcı drama, bilgilerin birinci elden öğrenilmesini sağlayan

en etkin yöntemidir. Bu yöntemle öğrenenler, pasif durumdan kurtularak aktif hâle geçer, düşüncelerini özgürce ifade ederler, gözlem yaparlar, denirler ve kendilerini keşfederler. Bu anlamıyla yaratıcı drama ezberci ve dayatmacı eğitim anlayışına karşı güçlü bir alternatiftir (Aslan, 1999: 11). Bu çalışmalardan hareketle eğitim faaliyetinde bir öğrenme aracı olarak kullanılan drama çalışmaları öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlaması ve bu sayede öğretilmek istenilen bilgilerin içselleştirilmesi açısından oldukça önemli görülmüştür. Modern yabancı dil öğretimi, öğrenciyi merkeze alır, öğrencinin etkin rol oynamasına olanak tanır. Böylece rol yapma ve drama çalışmalarıyla öğrenciler öğrenme sürecinde aktif bir hâle getirilir. Öğrencinin aktif olduğu durumlarda ise öğrenme daha hızlı gerçekleşir (Arslan ve Gürsoy, 2008).

Heathcote ve Bolton'un yaklaşımında drama sınıfta öğretmenin bilgileri öğretirken kullanacağı bir yöntem olarak açıklanmaktadır (Aslan, 2009: 27). Son zamanlarda eğitim faaliyetleri içerisinde sıklıkla başvuru alan bir öğretim aracı olarak karşımıza çıkan yaratıcı drama çalışmaları yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de öğrencinin sürece aktif katılımıyla öğrencide yaşantı temelli kalıcı öğrenme gerçekleştirme süreçlerine destek olmaktadır. Modern yabancı dil öğretimi, öğrencinin aktif katılımıyla gerçekleşen bir eğitim sistemini ifade etmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler sahne oyunları eksenindeki materyalleri doğru ve olması gerektiği yerde kullanarak rol yapma ve drama çalışmalarıyla öğrencileri öğrenme sürecinde aktif bir hâle getirilmelidir. Öğrencinin sürece dahil olduğu ve aktif rol aldığı durumlarda öğrenme daha hızlı gerçekleşir (Arslan ve Gürsoy, 2008). Yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde dramanın genellikle yabancı dil olarak Türkçe Öğretiminde öğrencilerin dersin işleniş sürecine aktif katılımını sağlamak ve öğrencide derse yönelik motivasyon oluşturmak noktalarında başvuru alan bir yöntem olarak kullanıldığı görülmektedir.

Bu çalışmada drama öğrencinin sürece dahil edilmesi ve içsel motivasyonun sağlanması için başvuru alan bir yöntem olmasının dışında başlıca dersin işleniş noktasında kullanılan bir araç konumuna getirilmesi amaçlanmıştır. Toplum dil bilgisel yeterliliği arttırmaya yönelik olarak günlük hayatta sıkça kullanılan kalıp ifadeler seçilerek bu ifadelerin drama süreci içerisinde öğretilmesi sağlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda farklı öğretim yöntemleri denemenin öğretim sürecinde oldukça gerekli

olduğu yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında, öğrencilerin toplum dilbilgisel yeterliklerini arttırmaya yönelik çalışmalar için dramanın araç ve yöntem olarak kullanımı boyutuna başvurulmuştur. Çünkü öğrenilen dilin sadece sözcüklerini ve dil bilgisi kurallarını bilmek, bir yabancı dili bilmek demek değildir. Yabancı bir dil öğrenen öğrenci, dilin hangi ortamlarda nasıl kullanıldığını bilmeli, o dilin kültürü ve edebiyatı hakkında da bilgi edinmelidir. Etkin ve başarılı şekilde öğrenilen dili kullanmak, doğru anlamak ve anlamlandırmak için o dilin kültürünü yakından tanımak elzemdir (Açıkgöz, 2018: 1). Yaşayan dilin kullanımına yönelik toplum dil bilgisel yeterlilik geliştirilebilmek amacıyla drama faaliyetlerinin kullanılması öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımına olanak sağlayarak kültür aktarımına destek olacağı varsayılmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin günlük hayatta iletişim kurarken yaşadıkları sorunların, anlam kargaşalarının ve yanlış anlaşılmalara sebep edilmesi noktasında yapılan drama faaliyetlerindeki canlandırmaların sürece katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Bu bağlamda çalışmanın araştırma cümlesi “Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerin toplum dil bilgisel yeterliklerini arttırmada drama faaliyetlerinin kullanımı” olarak belirlenmiştir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 düzeyindeki öğrencilere toplum dil bilgisel yeterliklerini arttırmak adına B1 seviyesindeki ders kitabında bulunan kalıp ifadelerin öğretilmesi sürecinde drama faaliyetleri uygulanmıştır. Çalışma sonunda yapılan bu drama faaliyetlerinin belirlenen yeterlilik alanına katkısının olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaşayan dilin kullanımına yönelik toplum dil bilgisel yeterlilik kazandırılmasında drama faaliyetlerinin kullanılması yönünde bir çalışmaya daha önce rastlanmamış olması bu araştırmanın özgün değerini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda çalışmanın alan için bir uygulama örneği teşkil etmesi literatüre katkıda bulunacağını göstermektedir. Bu araştırmanın amacı kapsamında “Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerinin toplum dil bilgisel yeterliklerini arttırmada drama faaliyetleri etkili midir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Alt Problemler:

1. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerin, alan uzmanlarının ve uygulayıcılarının toplum dil bilgisel yeterliklerini arttırmada drama faaliyetleri hakkındaki görüşleri nasıldır?

2. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerin drama faaliyetlerinden sonra deyimleri öğrenme durumları nedir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması modeline göre tasarlanmıştır. Eylem araştırması bir sosyal bağlamın içinde yer alan eylemlerin niteliğini geliştirme çalışmasıdır (Altrichter, Poschve, Somekh, 1998). Eylem araştırmaları uzman araştırmacıların yürütücülüğünde, uygulayıcıların ve probleme taraf olanların da katılımıyla, var olan uygulamanın eleştirel bir değerlendirilmesini yaparak, durumu iyileştirmek için alınması gereken önlemleri belirlemeyi amaçlayan araştırmalardır (Karasar, 1999: 27). Bu doğrultuda araştırmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin günlük hayatta yaptıkları dil bilgisel hataları tespit etmek ve bu hataları aza indirebilmek adına drama tekniğinden faydalanılmıştır. Bu uygulama için eylem araştırmasına uygun olarak altı haftalık çalışma planı gerçekleştirilmiştir. Yapılacak olan eylem araştırması kurların altı haftalık süreci göz önüne alınarak “Kültürel Uyum” dersleri kapsamında yürütülmüştür. Uygulanan eylem araştırmasındaki sürecin işleyişi aşağıdaki çalışma planında belirtilmiştir:

Tablo 1. *Araştırma süreci*

TARİH	EYLEMLER	VERİ TOPLAMA ARACI
1.hafta	Öğrencilerle görüşme ve veri toplama	Ön test
2.hafta	Drama Uygulaması	Araştırmacı günlüğü, öğrenci çalışma kâğıtları, görüşme formları, gözlemci formu
3.hafta	Drama Uygulaması	Araştırmacı günlüğü, öğrenci çalışma kâğıtları görüşme formları, gözlemci formu
4.hafta	Drama Uygulaması	Araştırmacı günlüğü, öğrenci çalışma kâğıtları görüşme formları, gözlemci formu
5.hafta	Drama Uygulaması	Araştırmacı günlüğü, öğrenci çalışma kâğıtları görüşme formları, gözlemci formu
6.hafta	Yapılan drama faaliyetlerinin öğrencilerin toplum dil bilgisel yeterliliklerine etkisinin ölçülmesi	Son test

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Bartın Üniversitesi TÖMER’de uygulama döneminde öğrenim gören B1 öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın uygulaması sürecinde amaçlı örnekleme metotlarından uygun örnekleme kullanılmıştır. Temel seviyenin ardından dili iletişim boyutunda etkin kul-

lanmaya başlayan öğrencilerin muhtemel yaşayacağı dil bilgisel sorunlar ele alınarak sorunları tespit etme ve çözümede drama tekniğı kullanılmıştır.

Katılımcı Bilgileri

Çalışma grubunu Bartın Üniversitesi TÖMER’de uygulama sürecinde B1 seviyesinde öğrenim gören farklı ülkelerden gelen öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. *Araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin bilgiler*

Değişken		F	%
Cinsiyet	Kadın	9	60,0
	Erkek	6	40,0
Kaç Yıldır Türkiye’de Yaşıyorlar	1 yıldan az	12	80,0
	1 yıl	1	6,67
Ülkeleri	1 yıldan çok	2	13,33
	Kazakistan	2	13,33
	Zimbabve	1	6,67
	Arabistan	1	6,67
	Ekvator Ginesyum	1	6,67
	Yemen	1	6,67
	Endonezya	5	33,33
	Kongo Dem Cumhuriyeti	3	20,0
	Rusya	1	6,67

Gözlemci Bilgileri

Araştırmada gözlemci olarak bir uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Altı hafta boyunca araştırmaya gönüllü olarak katılmış, gözlemlerini raporlamıştır.

Tablo 3. *Gözlemci bilgileri*

Mezun olduğu bölüm	Türkçe öğretmenliği
Görev süresi	3
Çalıştığı kurum	Bartın Üniversitesi TÖMER
Eğitimi	Yüksek lisans

Araştırma için Bartın Üniversitesi’nde görev yapan bir öğretim görevlisi gözlem yapmıştır. Çalışma esnasında yaptığı gözlemleri gözlemci formlarına aktarmıştır.

Etik Kurul İzni

Araştırma için Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan gerekli izin (2023-SBB-0896) alınmıştır. Araştırma için alınan Etik Kurul Belgesi raporun ekler kısmında yer almaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımları

Araştırma altı hafta süresince haftada iki ders saati olmak üzere Bartın Üniversitesi TÖMER’de öğrenim gören B1 seviyesindeki öğrencilerden oluşan bir çalışma grubu ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma bir hafta hazırlık ve ön test uygulanması, dört hafta uygulama ve son test uygulaması olmak üzere altı ayrı uygulama şeklinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sınırlılıkları ise Bartın Üniversitesi TÖMER’de öğrenim gören B1 seviyesindeki öğrencilerle yapılan araştırma süreci ile sınırlıdır. Araştırmada veri toplama araçlarının uygun olduğu, alınan uzman görüşlerinin yeterli olduğu, öğrencilerin hem anket hem de görüşme formuna doğru ve samimi cevaplar verdikleri, uygulama çalışmalarına istekli bir şekilde katıldıkları varsayılmıştır.

Uygulama Süreci

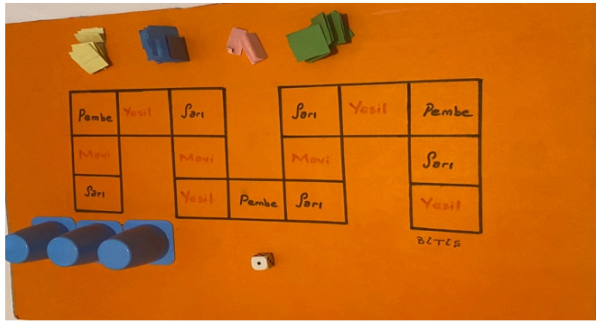
Araştırmanın 4 haftalık uygulama sürecinde kullanılan deyimler yukarıdaki tabloda belirtildiği şekildedir. Bu deyimler, Bartın TÖMER’in kullandığı Yeni İstanbul kitabındaki kalıp ifadeler bölümünden alınmıştır. Öğrencilerin düzeyine uygun olarak seçilmiştir.

Tablo 4. *Araştırmada kullanılan deyimler ve kalıp ifadeler*

Hafta	Deyimler
1.hafta	Çocuk kalmak (Yeni İstanbul Kitabı 5.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.) İç Çekmek (Yeni İstanbul Kitabı 5.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.) Dünya turuna çıkmak (Yeni İstanbul Kitabı 5. ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.) Tadım çıkarmak (Yeni İstanbul Kitabı 5.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.)
2.hafta	Misafir ağırlamak (Yeni İstanbul Kitabı 6.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.) Kalbi küt küt atmak (Yeni İstanbul Kitabı 5.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.) Göz atmak (Yeni İstanbul Kitabı 6.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.) Kulak tıkamak (Yeni İstanbul Kitabı 4.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.)
3.hafta	Sıfırdan başlamak (Yeni İstanbul Kitabı 2.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.) Dil dökmek (Yeni İstanbul Kitabı 4.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.) Hatır sormak (Yeni İstanbul Kitabı 4.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.) Eşlik etmek (Yeni İstanbul Kitabı 4.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.)
4.hafta	Meydan okumak (Yeni İstanbul Kitabı 4.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.) Boşluğa düşmek (Yeni İstanbul Kitabı 4.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.) Bir çuval inciri berbat etmek (Yeni İstanbul Kitabı 6.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.) Şifayı kapmak (Yeni İstanbul Kitabı 3.ünite kalıp ifadelerden alınmıştır.)

Araştırmada, uygulama sürecine yönelik ders planları hazırlanmıştır. Hazırlanan ders planlarında dersin işlenişinde uygulanan drama süreci ve süreçte uygulanan etkinlikler detaylı olarak gösterilmiştir.

Ders	Kültürel Uyum
Konu	Kalıp ifadeler
Süre	80 dakika (Çalışma kültürel uyum dersinin iki ders saati kapsamında dört hafta boyunca yürütülecektir.)
Yöntem ve Teknikler	Oyunlaştırma, rol oynama
Hedeflenen Beceriler	Öğrencilerin B1 düzeyinde belirlenmiş kalıp ifadelerin anlamına ve kullanımına yönelik farkındalık kazanması
Belirlenen Kalıp İfadeler	Meydan okumak, boşluğa düşmek, bir çuval inciri berbat etmek, şifayı kapmak
Araç Gereçler: Değerlendirme	Drama uygulamaları sonunda öğrencilere derste öğretilmek istenen kalıp ifadelerin ne ölçüde öğretilbildiği konusunda öğrencilerden geri dönüşler alınacaktır.
Uygulama	Hazırlık (Isınma): Amaç: Katılımcıların etkileşimini sağlayarak drama süreçlerine hazırlanmalarını sağlamak ve öğrencilerin dikkatlerini toplamak. Meyve Tabakası Oyunu Eğitmen herkese bir meyve ismi verir. Yer değiştirmesini istediği kişilerin adını söyler. Adı söylenenler yer değiştirir. Meyve tabağı dendiğinde herkes yer değiştirmek zorundadır. Ayakta kalan en son kişi oyundan çıkarılır. Bir kişi kalıncaya kadar oyuna devam edilir. Süreç (Canlandırma): Amaç: Öğrencilerin kalıp ifadeleri bağlam içinde kullanmasını sağlamak ve kalıp ifadelerin anlamlarına ilişkin bilgilerini kontrol etmek. Öğretilen tüm deyimlerle ilgili sınıfta bir hikâye okunur. Hikâye ile ilgili süreci anlatan görseller sırayla hikâyenin okunmasıyla eş zamanlı bir şekilde tahtaya yapıştırılır. Hikâye bittikten sonra kullanılan deyimler ve anlamlarıyla ilgili bir tartışma yapılır ve deyimlerin anlamları açıklanır. Daha sonra sınıf üç gruba ayrılır ve deyimlerin anlamlarıyla ilgili grup çalışması içeren bir oyun oynatılır. Oyun düzeneği aşağıdaki gibidir.



Oyun üç grup şeklinde oynanmaktadır. İlk olarak her grup bir sözcü belirler. Seçtikleri sözcüler sırayla bir zar atarlar ve hangi renk kart geldiye o renkte kartlardan rastgele bir tane seçerler. Seçtikleri kartta yazan soruyu grup arkadaşlarıyla 5 dakika tartışır ve ortak aldıkları cevabı söylerler. Tüm cevaplar kontrol edilir. Cevabı doğru olan gruplar tekrar zar atarlar. Cevapları yanlış olan gruplar ise bir tur beklerler. En erken bitişe ulaşan grup kazanır.

Değerlendirme:

Amaç: Öğretilmesi hedeflenen kalıp ifadelerin ne ölçüde öğretilebildiğini tespit etmek.

Öğrencilerin süreç içerisinde neler öğrendiği ve drama faaliyetlerinin onlara nasıl katkı sağladığı konuları konuşulur. Öğrencilerden geri dönütler ve süreç değerlendirmeleri alınır. Daha sonra görüşme formları dağıtılarak öğrencilerin doldurmaları istenir. Drama uygulamalarının son haftası olduğu için kalıp ifadelerin ne derece öğrenildiğine yönelik öğrencilere bir başarı testi uygulanır.

Şekil 1. Ders planı örneği

Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçlarında çeşitlemenin gerçekleşmesi için öğrenci ürünleri, öğrenci günlüğü, araştırmacı günlüğü, görüşme, video kayıtları olmak üzere farklı türde veriler toplanabilir (Mills, 2003). Farklı türde veriler Lincoln ve Guba'ya göre (1985) “inandırıcılık”, “aktarılabirlik”, “tutarlılık” ve “teyit edilebilirlik” açısından gereklidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu nedenle araştırmada çeşitli veri toplama tekniklerine başvurulmuştur. Araştırmada veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırma günlüğü, gözlemci formu ve dil yapılarının tespiti için değerlendirme formu kullanılmıştır. Ayrıca kaynak çeşitlemesi araştırmanın inandırıcılığına katkı sunacağı düşünülerek gerçekliği teyit etmek üzere beş farklı veri toplanmıştır. Araştırma esnasında birçok kaynaktan verilerin toplanması katılımcı teyidini sağlamak açısından araştırmacıyı desteklemiştir. Elde edilen veriler, anlamlı olacak biçimde düzenlenerek gerçeklik alıntılar yapılarak analiz yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için Miles ve Huberman (1994) güvenilirlik formülü (Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)) kullanılarak iki araştırmacı tarafından kodlamalar yapılmıştır. İki kodlayıcı arasında % 92 uyum görülmüştür. Araştırma süresince içerisinde araştırmacı günlüğü kullanılarak ayrıntılı bir biçimde betimleme yapılarak aktarılabirlik sağlanmıştır.

Araştırmada kullanılan görüşme formu ve gözlemci formuna Şekil 2 ve Şekil 3'te yer verilmiştir.

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Toplum Dil Bilgisel Yeterliliğın Arttırılmasına Yönelik Drama Faaliyetleri

Sayın Uzman,

TUBİTAK 2209-A öğrenci projesi kapsamında “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Toplum Dil Bilgisel Yeterliliğın Arttırılmasına Yönelik Drama Faaliyetlerinin Uygulanması” başlıklı çalışmayı gözlemlemeniz beklenmektedir. Bu projede,

- Drama tekniğı ile günlük iletişimde yaşanan sorunların azaltılması,
- Drama tekniğı ile öğrencilerin sürece aktif katılımını sağlayarak kendilerini ifade etmeleri noktasında özgüven kazanmaları,
- Drama faaliyetleriyle öğrencilerin dilin hangi ortamda nasıl kullanacağına yönelik bilgi sahibi olması için bir uygulama alanı oluşturulması,
- Proje kapsamında yapılan drama faaliyetleriyle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dersin işlenişı ve dilin kullanımının öğretimi noktasında yeni yöntem ve tekniklere başvurulması,
- Bu projede uygulanacak drama faaliyetindeki canlandırma teknikleriyle öğrencilerin ifade gücünün ve konuşma becerisinin geliştirilmesi,
- Projede kullanılan drama faaliyetlerinin öğrencinin dil gelişimine katkı sağlaması,
- Projede kullanılan farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin alan için yapılabilecek başka uygulamalara örnek teşkil etmesi amaçlanmaktadır.

Bu doğrultuda yapılan drama çalışmalarını gözlemlemeniz beklenmektedir.

Bu çalışmayı gönüllü olarak gözlemliyorum.

A) EVET

B) HAYIR

GÖZLEME DAİR BİLGİLER

Gözlemcinin Adı-Soyadı:

Gözlem Yapılan Sınıf:

Gözlem Yapılan Tarih:

Gözlem Konusu:

Gözlemde değinilecek hususlar:

- Drama tekniğı ile yapılan uygulamanın günlük iletişimde yaşanan sorunların azaltıp azaltmadığı,
- Drama tekniğine yönelik yapılan uygulamaların etkililiğı
- Drama yapılan öğrencilerin katılımı
- Drama tekniğı ile konunun uyumu
- Drama tekniğı ile yapılan uygulamaların dil becerilerinin gelişimine etkisi

GÖZLEMCİ RAPORU:

Uzman Adı Soyadı:

Tarihi:

İmza:

Şekil 2. Gözlem formu

Sayın Katılımcı,

TUBİTAK 2209-A öğrenci projesi kapsamında “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Toplum Dil Bilgisel Yeterliliğin Arttırılmasına Yönelik Drama Faaliyetlerinin Uygulanması” başlıklı çalışmayı gözlemlemeniz beklenmektedir. Bu projede dil bilgisel yeterliliğin arttırılmasına yönelik drama faaliyetleri yürütülecektir. Yapılan çalışmalara katılmak zorunlu değildir. Çalışmada elden edilen veriler proje sonucunda bilimsel bir çalışmaya konu olacaktır. Şahsınıza ait bilgiler saklı tutulacak verileri gruplarken faydalanılacaktır. Şimdiden çalışmamıza gösterdiğiniz ilgi ve katılım için teşekkür ederim.

İrem KUTLU

Bu çalışmayı gönüllü olarak katılıyorum.	C) EVET
	U) FALAN
Adınız-soyadınız:	
Hangi ülkeden geldiniz?	
Ana diliniz nedir?	
Kaç yıldır Türkiye’de yaşıyorsunuz?	
Kaç yaşındasınız?	
Cinsiyet	a) Kadın b) Erkek c) Belirtmek istemiyorum.

SORULAR

Bugünkü drama uygulamalarında neler öğrendiniz? Aklınızda kalanları kısaca yazınız.

Bugünkü drama uygulamalarında öğrendiniz kalıp ifadeleri akılda kalıcı oldu mu? Olduysa sebebi sizce nedir?

Yapılan drama uygulamaları dersi öğrenmenize yardımcı oldu mu? Size sağladığı yararları kısaca yazınız.

Drama etkinliklerinin tekrar yapılması sizi mutlu eder mi?

Yapılan bu drama uygulamalarına başka hangi etkinlikler eklenebilir? Önerilerinizi kısaca yazınız.

Şekil 3. Görüşme formu

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi; işaretlerin sınıflanması, bu işaretlerin hangi yargıları içerdiğini ortaya koyması, açıkça formüle edilmiş kurallar ışığında, araştırmacının ortaya koyduğu yargıların bilimsel rapor olarak değerlendirilmesini sağlar (Janis 1949: 425, Akt: Koçak ve Arun, 2006). İçerik analizi yöntemi, sorunun sistematik ve tarafsız bir biçimde sunumunu hedefler. Miles-Hubergerman modelinde veri azaltma süreci analiz boyu devam etmektedir ve araştırmacı süreç boyunca git-gel yaparak veri setine sürekli olarak erişmektedir (Baltacı, 2017). Bu amaçla iki araştırmacı birbirinden bağımsız tema ve kodlar oluşturacak ortaya çıkan temalar ve kodlar sistematik biçime dönüştürülecektir. İki araştırmacının kodlamaları karşılaştırılmış, uyum olmaması durumunda üçüncü bir uzmana başvurulmuştur.

Bulgular ve Yorum

Araştırmada “Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerinin toplum dil bilgisel yeterliklerini arttırmada drama faaliyetlerinin etkisine dair görüşleri nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerin toplum dil bilgisel yeterliklerini arttırmada drama faaliyetleri hakkındaki görüşleri alınmıştır. Ayrıca Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerin drama faaliyetlerinden sonra deyimleri öğrenme durumları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerin, gözlemcinin ve araştırmacının toplum dil bilgisel yeterliklerini arttırmada drama faaliyetleri hakkındaki görüşleri

Araştırmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerin toplum dil bilgisel yeterliklerini arttırmada drama faaliyetlerine yönelik araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri, gözlemci raporu ve araştırmacı günlükleri incelenmiştir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrenci görüşleri

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerin toplum dil bilgisel yeterliklerini arttırmada drama faaliyetleri hakkındaki görüşleri alınmıştır. Bu süreçte yapılan analizler tablolştırılmıştır.

Tablo 5. *Dramanın öğrenmeye etkisi*

Tema	%	N
Yeni kelime öğrenme	41,67	10
Sosyalleşme	25	6
Konuşma pratiği	16,67	4
Yaratıcılık	8,33	2
İletişim kurma	8,33	2

Tablo 5’te görüldüğü üzere dramanın öğrenme üzerindeki etkisine dair temalar “yeni kelime öğrenme (10), sosyalleşme (6), konuşma pratiği (4), yaratıcılık (2), iletişim kurma (2)” şeklindedir. Aşağıda dramanın öğrenmeye etkisi temasında görüşme formlarından alınan öğrenci görüşlerine yer verilmiştir.

K1: "Yeni kelimeler öğrendim, deyimlerle bir hikâye yazdım ve drama yaptım."

K 5: "Drama sınıfı çok ilginç, yeni kelime öğretiyor."

K1 ve K5 drama yönteminin yeni kelimeleri öğrenmedeki etkisini vurgulamış, drama uygulamasını dikkat çekici bulmuşlardır. Bu yorumlar, Türkçe öğretiminde farklı yöntemlerin kullanılmasının öğrencilerin ilgilerini canlı tuttuğunu ve motivasyonlarını arttırdığını göstermektedir. Bu durum öğrencilerin öğrenme süreçlerine de olumlu bir şekilde yansımaktadır.

K 8: "Drama ile başkalarıyla nasıl iletişim kuracağımı anladım."

K8 dramanın iletişim becerilerine katkı sağladığını dile getirmiştir. Bu yorumdan yola çıkarak dramanın öğrencilerin sosyal becerilerine katkı sağladığı iletişim seviyelerini arttırdığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum öğrencilerin dil becerilerinin gelişmesine de katkı sunmaktadır.

Tablo 6. Dramanın öğrenmede kalıcılığa etkisi

Tema	%	N
Yeni kelime öğrenme	38,46	10
Sosyalleşme	23,07	6
Konuşma pratiği	15,38	4
Yaratıcılık	7,69	2
Rahatsız olma	15,38	4

Tablo 6’da görüldüğü üzere dramanın öğrenmede kalıcılığa etkisi “yeni kelime öğrenme (10), sosyalleşme (6), konuşma pratiği (4), yaratıcılık (2), rahatsız olma (4)” şeklindedir. Aşağıda dramanın öğrenmede kalıcılığa etkisi temasında görüşme formlarından alınan öğrenci görüşlerine yer verilmiştir.

K11: "Bence kalıcı oldu çünkü bu uygulamalarında hep insanları kullanıyor."

K11 öğrencilerin sürece aktif katılımının drama faaliyetlerinin akılda kalıcı olmasını sağladığını dile getirmiştir. Bu ifadeyle dramanın uygulamalı bir süreç olmasının onu etkili kıldığı vurgulanmıştır.

K4: "Kalıcı oldu çünkü kalıp ifadeleri anlatınca öğretmen gibi hissediyorum."

K7: "Oldu ama sınıf önünde cümleyi açıklamamız söylendi. Çok utandım."

K4 ve K7’nin görüşme formunda verdiği yanıtlara bakıldığında öğrencilerin özgüven problemlerinin ve iletişim becerilerinin drama süreçlerine katılımdaki duygu durumlarına etki ettiği ve bu durumun öğrenme süreçlerine yansıdığı görülmüştür.

Tablo 7.*Drama yönteminin diğer faydaları*

Tema	%	N
Konuşma pratiği	43,47	10
Yeni kelimeler	30,43	7
Cesareti arttırmak	17,39	4
Yaratıcılık	8,69	2

Tablo 7’ de görüldüğü üzere drama yönteminin diğer faydaları “konuşma pratiği (10), yeni kelimeler (7), cesareti arttırmak (4), yaratıcılık (2)” şeklindedir. Aşağıda drama yönteminin diğer faydaları temasında görüşme formlarından alınan öğrenci görüşlerine yer verilmiştir.

K5: “*Başka Türkçe kelimeleri öğrendim ve sonra hayatımda kullanıyorum. Bu nedenle drama uygulamalarının faydası oldu.*”

K5 drama faaliyetlerinin dil gelişimine katkı sağladığını belirterek yeni kelimeler öğrenmesini ve bu kelimeleri günlük hayatında kullanmasını desteklediğini söylemiştir. Bu söylemden yola çıkarak drama faaliyetlerinin iletişime dayalı bir süreç olması açısından öğrencilerin dil gelişimine katkı sağladığı ve öğrencilerin bu uygulamalarda öğrendikleri kelimeleri günlük hayatlarında kullandıkları görülmektedir.

K2: “*İnsanlardan korkmamak.*”

K2 dramanın insanlarla iletişime katkı sağladığını ve cesareti arttırdığını dile getirmiştir.

Öğrenci görüşleri incelendiğinde yabancılara Türkçe öğretimindeki kalıp ifadelerin öğretilmesinde kullanılan drama yönteminin öğrencilerin sosyal becerilerini ve dil becerilerini geliştirdiği ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerinin ve aktif olarak sürece katılımlarının drama faaliyetinde öğretilen deyimlerin akılda kalıcılığını arttırdığı gözlemlenmiştir. Aynı zamanda drama faaliyetlerinin pek çok dil becerisinin içinde bulunduğu uygulamaya yönelik etkinlikleri içinde barındırması nedeniyle öğrencilerin dil gelişimleri için pratik yapmasına olanak sağladığı görülmüştür. Drama faaliyetleri öğrencilerin dersi öğrenmeye yönelik motivasyonlarını arttırarak ilgilerini canlı tutmuştur. Dramanın içinde barındırdığı etkileşimli süreç öğrencilerin özgüvenlerini arttırmış, insanlarla iletişim becerilerini güçlendirmiştir. Tüm bu süreçler değerlendirildiğinde öğrencinin aktif olarak sürece dahil olması ve öğrendiklerini eyleme dönüştürmesi açısından drama dil öğretiminde etkili ve kalıcı bir yöntem

olmuştur. Öğrenciler drama uygulamaları ile öğrendikleri kelimeleri bağlam içerisinde kullanarak günlük hayatlarına geçirmişlerdir. Bu açıdan değerlendirildiğinde drama bireyin çok boyutlu gelişimine katkı sağlayan bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmayı gözlemleyen uzman görüşleri

Tablo 8. *Türkçeyi yabancı dil olarak öğretme sürecinde uzman görüşleri*

Tema	
Olumlu özellikler	Dikkat çekicilik (6) Akılda kalıcılığın sağlanması (2) Eğlendirici olması (5) Öğretimi pekiştirme (2) Dil gelişimini destekleme (4) İletişimi destekleme (2)
Olumsuz özellikler	Uzun zaman alması (2) Seviyeye uygun olmayan sözcüklerin kullanılması (2) Etkinliklerin anlamayan öğrenciyi sıkması (1) Eğitmenin sınıf hakimiyeti (1)

Yukarıda TÖMER’de öğretim görevlisi olarak çalışan uzman görüşleri doğrultusunda olumlu ve olumsuz özellikler şeklinde temalar belirlenmiştir. Drama sürecinin değerlendirmesi sonucu alınan bu görüşler incelendiğinde drama faaliyetlerinin öğrencilerin dikkatini çekerek derse olan ilgilerini arttırdığı, öğrencilerin kalıcı öğrenmeyi sağlanmalarına ve dil gelişimlerini arttırmalarına katkıda bulunduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Uzman görüşünde bulunan olumsuz özellikler dikkate alındığında dramayı uygulayacak kişinin sınıf düzeyine hâkim olması, sınıfla bir uyum süreci geçirmesinin drama faaliyetlerinin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Drama ile deyim öğretimi süreci genel olarak değerlendirildiğinde dramanın sınıf ortamında eğlenceli bir havanın oluşmasına, öğrenme sürecini istekli gerçekleşmesine katkı sağladığı, içinde barındırdığı uygulamaya dönük süreçlerin öğrencilerin öğrendiklerini hayatına geçirmesine yardımcı olduğu ve kalıcılığı arttırdığı gözlemlenmiştir. Öte yandan drama sürecinde kullanılan seviyeye uygun olmayan kelimelerin öğrencilerin kafasını karıştırdığı ve öğretim sürecini olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bu sürecin uygulamasında sınıf düzeyini ve öğrencileri tanımak için daha fazla gözlem ve uygulamaya yer verilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Araştırmacı günlükleri

Tablo 9. *Türkçeyi yabancı dil olarak öğretme sürecinde tutulan araştırmacı günlükleri*

Hazırlık	<p>Hazırlık aşamasında uygulanan dans etkinliğinde bazı öğrenciler özgüven problemi yaşadıklarından dolayı etkinliğe katılmakta zorlanmıştı.</p> <p>Hazırlık etkinliğinde etkileşime dayalı etkinliklere yer verilmesi öğrenciler arasındaki iletişimi güçlendirmiştir.</p> <p>Hazırlık aşamasında uygulanan kendi bayraklarının renginde bileklik yapma etkinliğinde öğrencilerin kültürel etkileşim süreçlerine katkı sağlanmıştır.</p> <p>Hazırlık etkinliğinde oynanan oyunun açıklanmasında dilsel yetersizlikler nedeniyle öğrencilerin kafa karışıklığı yaşamaları sorunuyla karşılaşmıştı.</p>
Canlandırma	<p>Canlandırma sürecinde yapılan konuşma, yazma, dinleme ve okuma gibi dil becerilerine yönelik faaliyetlerin öğrencilerin dil gelişimlerine katkı sağladığı görülmüştür.</p> <p>Canlandırma sürecinde öğrencilerin oynadığı oyunlar ve canlandırmalar, sürece aktif katılım ve grup çalışması içerdiğinden öğrencilerin kalıcı öğrenme süreçlerine destek olmuştur.</p> <p>Canlandırma sürecinde yapılan uygulamaların öğrencilerde sözcüğün bağlam içerisinde kullanımına yönelik bilgi sahibi olmasını sağlamıştır.</p>
Değerlendirme	<p>Değerlendirme aşamasında öğrencilerden alınan görüşler öğrencilerin drama etkinliklerinin uygulanma sürecinden memnun kaldıklarını göstermektedir.</p> <p>Değerlendirme aşamasındaki görüşlerden drama faaliyetlerinin öğrencilerin dilsel yeterliliklerinin arttırdığı ve kalıcı öğrenmeyi sağladığı ortaya çıkmaktadır.</p>

Drama uygulaması esnasında tutulan araştırmacı günlüklerinden çıkarılan sonuç incelendiğinde dramanın öğrencilerin deyimleri zihninde somutlaştırmasına yardımcı olduğu ortaya çıkmıştır. Drama süreçlerinin haftalık seyri incelendiğinde drama ile deyim öğretimi sürecinde öğrencilere yaptırılan hikâyeye yazma, yazdıklarını okuma, dinleme metni üzerinden soru cevaplama gibi dil becerilerine yönelik etkinliklerin dil becerilerinin gelişim sürecine katkı sağladığı gözlemlenmiş, aynı zamanda öğrencilerin iletişim becerilerinde ve dil yeterliliklerinde de gelişim olduğu tespit edilmiştir. Drama ile deyim öğretimi sürecinin haftalara göre seyri incelendiğinde öğrencilerin ikinci haftadan sonra drama faaliyetleriyle yürütülen sürece yönelik farkındalıklarının artmasıyla sürece daha iyi uyum sağladıkları bu uyumun öğrenme süreçlerini hızlandırdığı gözlemlenmiştir. Aynı zamanda drama sürecinde ders içi verilen örneklerin öğrencilerin hayatından seçilmesi öğrencileri sürecin içine dahil ederek öğrendikleri deyimleri kendi öznel yaşantısında kullanmasını sağladığı gözlemlenmiştir. (Örneğin: “Kur sınavına girecek öğrencinin kalbi küt kür atıyordu.” cümlesinin hikâyede kullanılması öğrencilerin hayatında kur sınavı gibi bir gerçek

olması sebebiyle kendi kur sınavına girecekleri zaman" kalbi küt küt atmak" deyimini kullanmalarını ve deyim bağlamında öğrenmelerini sağlamıştır. Aynı zamanda süreç içerisinde yapılan grup çalışması içeren oyun etkinliklerinin akran öğrenmesini desteklediği ortaya çıkmıştır. Tüm bu süreçler değerlendirildiğinde dramanın öğrencilerin birçok alanda gelişimini destekleyen bir faaliyet olduğu ortaya çıkmış, Türkçe öğretiminde süreçsel olarak drama faaliyetinin uygulanmasının öğretimi etkili kıldığı sonucu çıkarılmıştır.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerin drama faaliyetlerinden sonra deyimleri öğrenme durumları

Tablo 10. *Drama uygulamaları sonunda deyimleri öğrenme durumları*

DEYİMLER	Öğrenme durumu		TOPLAM
	Öğrenme gerçekleşmiş	Öğrenme gerçekleşmemiş	
Kalbi küt küt atmak	14	1	15
Hatır sormak	14	1	15
Dünya turuna çıkmak	14	1	15
Tadını çıkarmak	12	3	15
İç çekmek	12	3	15
Göz atmak	14	1	15
Eşlik etmek	14	1	15
Dil dökmek	15	0	15
Misafir ağırlamak	14	1	15
Meydan okumak	15	0	15
Kulak tıkamak	15	0	15
Şifayı kapmak	15	0	15
Çocuk kalmak	13	2	15
Sıfırdan başlamak	13	2	15
Boşluğa düşmek	11	4	15
Bir çuval inciri berbat etmek	4	11	15

Araştırma sonunda öğrencilere uygulanan değerlendirme formunda öğrencinin aktif ve pasif sözcük hazinesine yönelik farklı soru şekillerine (anlamıyla eşleştirme, hikâye yazma, cümle içinde kullanma, ilgili görselin hangi deyimine ait olduğunu bulma vb.) yer verilmiştir. Değerlendirme formundaki genel sonuca bakıldığında öğrencilerin deyimleri büyük oranda öğrenmiş oldukları görülmektedir. Testte kullanılan farklı soru şekillerine verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin genelinin anlamını bildikleri deyimleri bağlam içerisinde kullanabildiği görülmüştür. Bu sonuçtan yola çıkarak drama sürecindeki öğretimde, sözcüğün bağlam içindeki anlamına yönelik etkinliklere yer verilmesinin sözcüğün aktif olarak cümle içinde ve paragraf içinde kullanımının öğrenilmesine katkı sağladığı düşünülmektedir. Başarı testinde yer verilen hikâye yazma sorusuna verilen cevaplar dikkate alındığında drama yöntemi ile deyim öğretimi süreci içinde gerçekleşen dil becerilerine yönelik faaliyetlerin öğrencilerin yazma becerisine katkı sağladığı görülmüştür.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmada “Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerinin toplum dil bilgisel yeterliklerini arttırmada drama faaliyetleri etkili midir?” sorusuna cevap aranmıştır. Elde edilen veriler ışığında öğrenme üzerindeki etkisine dair temalar “yeni kelime öğrenme, sosyalleşme, konuşma pratiği, yaratıcılık, iletişim kurma” iken dramanın öğrenmenin kalıcılığa etkisine dair “yeni kelime öğrenme, sosyalleşme, konuşma pratiği, yaratıcılık, rahatsız olma” şeklindedir. Drama yönteminin faydaları “konuşma pratiği, yeni kelimeler, cesareti arttırmak, yaratıcılık” şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca araştırma drama yönteminin öğrencilerin dikkatini çektiğini, ilgilerini arttırdığını, kalıcı öğrenmeyi sağladığını, soyut kavramların somutlaştırılmasına ve dil gelişimlerini arttırmalarına olanak tanıdığını ortaya koymuştur. Ancak dramanın uygulanmasında öğreticinin öğrencileri tanıması ve onlarla uyumlu çalışma yürütmesi için öğrencilerle daha çok zaman geçirmesinin gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gün, Tanrikulu ve Türk (2021), deyim öğretiminde çalışma kâğıtları hazırlamışlardır. Bu çalışmalarıyla deyim öğretiminde öğretimin kalıcı hale getirilmesi için ayrıca çalışma gerektiği düşüncesini ortaya koymaktadırlar. Açık ve Akpınar’ın (2010) çalışmalarında Avrupa Dil Gelişim Dosyası bağlamında, yabancılara Türkçe öğretiminde deyim ve atasözlerinin öğ-

renme-öğretme sürecine aktarımı incelenmiş ve alanda kullanılmasının gerekliliğine vurgu yapmışlardır.

Tekin ve Baş (2019) çalışmalarında da atasözü ve deyim öğretiminin uygulama örneklerine yer vermişlerdir. Yaptıkları araştırma sonucunda bu yapıların öğretiminde ek çalışma gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Maden (2010) yaptığı çalışmada, drama yöntemi ile gerçekleştirilen dil öğretiminde dramanın faydalarını belirlemiş ve önemli bir etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kır Cullen (2021) ise çalışmasında yabancılara Türkçe öğretimi alanı için yaratıcı drama yöntemi kullanılarak organ isimleri ile (baş, ağız, yüz, ayak, sırt) kurulu deyimlerin öğretilmesi amaçlı yaratıcı drama ders modelinin oluşturulduğu çalışmada deyim öğretimi için drama planları hazırlamıştır. Çalışma sonucunda özellikle soyut anlamlı kalıp ifadelerin veya deyimlerin öğretiminde dramanın etkili olacağı görüşü ortaya çıkmaktadır. Arslan ve Gürsoy (2008), yabancılara Türkçe öğretiminde rol yapma ve drama uygulamalarının öğrencilerin motivasyonu üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmada uygulamaların yabancılara Türkçe öğretiminde etkili olduğunu tespit ederek uygulama önerilerinde bulunmuşlardır.

Koparıcı (2019) çalışmasında Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi doğrultusunda eylem odaklı yaklaşıma göre deyimlerin öğretimi yapılması gerektiği ve bu şekilde daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin sürece daha aktif katılım sağlamaları da araştırmanın bulguları arasındadır. Bu açıdan drama eylem odaklı anlayışla örtüşmektedir.

Ayrancı, Karazeybek ve Aydemir (2023), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Türkçe Temel Dil Becerilerine Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmalarının nicel kısmında yaratıcı drama uygulamalarının dil seviyesinde önemli bir artış meydana getirdiği sonucuna ulaşmışlardır. Nitel kısmında ise, olumsuz tutumların yanı sıra yaratıcı drama uygulamalarının işlevsel ve yararlı olduğu, temel dil becerilerinin gelişimine katkı sağladığı sonucuna ulaşmışlardır.

Gün ve İkizçınar’ın (2019) çalışmasında yabancılara Türkçe öğretimi alanında deyimlere ilişkin çalışmalar bulunsa da konuyla ilgili daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulgular ışığında

yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde farklı yöntemlerin kalıcı öğrenmeleri desteklediği ve öğrencide derse yönelik motivasyonu arttırdığı ortaya koyulmuştur. Özellikle deyim ve kalıp ifade gibi dilin iletişimsel yönüne yönelik soyut kavramların drama gibi öğrencilerin aktif katılımını gerektiren süreçlerle öğretiminin dersin etkililiğini arttırdığı belirlenmiştir. Deyim öğretimi gibi soyut kavramların öğretilmesinde ek çalışma yapılması veya farklı yöntemlerin kullanılmasına dikkat çekilmiştir. Bu yöntemler arasında dramanın yerine vurgu yapan çalışmalara rastlanmıştır.

Bu doğrultuda sunulan öneriler şöyledir:

- Yabancı dil olarak öğretiminde farklı toplum dil bilgisel öğretimi için drama faaliyetlerinden faydalanılabilir.
- Drama faaliyetleri söz varlığını zenginleştirmede ve dile yönelik farkındalık oluşturmada kullanılabilir.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında öğrencilerin derse yönelik motivasyonlarını arttırmak ve sürece aktif dahil olarak kalıcı öğrenmelerini sağlamak amacıyla ders işleniş sürecinde drama faaliyetlerine başvurulabilir.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında çalışanların yaratıcı drama uygulamaları hakkında daha çok bilgiye sahip olmaları sağlanabilir.

Etik Kurul İzni

Araştırma için Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan gerekli izin (2023-SBB-0896) alınmıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Çıkar Çatışması

Araştırmada, çıkar çatışmasına yol açacak herhangi bir husus bulunmamaktadır.

Kaynakça

- [1] Açık, F. ve Akpınar, M. (2010). Avrupa Dil Gelişim Dosyası bağlamında, yabancılara Türkçe öğretiminde deyim ve atasözlerinin öğrenme-öğretme sürecine aktarımı. *III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir. <https://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/bildirikitabi.pdf>
- [2] Adıgüzel, Ö. (2002). *Yaratıcı drama (1985-1995 Yazılar)*. Naturel Yayınları.
- [3] Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1) , 17-31.
- [4] Adıgüzel, Ö. (2007). Dramada temel kavramlar. A. Öztürk (Ed.). *İlköğretimde drama (1. Baskı) içinde* (ss.1-18). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- [5] Aslan, N. (1999). Türkiye 1. Drama Liderleri Buluşmasına Merhaba” *Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Türkiye 1. Drama Liderleri Buluşması*. Ankara,
- [6] Aslan, N. (2009). “Drama Liderliği Öğretimi”, Türkiye 10. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri Kitabı. 20-22 Haziran, Ankara, Oluşum Yayınları, 25-29.
- [7] Arslan, M. ve Gürsoy, A. (2008). Rol yapma ve drama etkinlikleriyle yabancılara Türkçe öğretiminde motivasyonun sağlanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 9(2), 109- 127.
- [8] Ayrancı, B. B., Yiğit Karazeybek, P. ve Aydemir, M. (2023). Yabancılara Türkçe öğretiminde yaratıcı drama yönteminin Türkçe temel dil becerilerine etkisinin incelenmesi. *Ekev Akademi* 93(47), 47-66.
- [9] Büyüköztürk, Ş., Çakmak-Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi
- [10] Gün, M., Tanrıku, L., ve Türk, A. (2021). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında ek çalışma kâğıtları ile deyim öğretimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 23, 49-64. DOI:10.29000/rumelide.948289
- [11] Demirel, Ö. (2000). *Türkçe öğretimi*. Pegem Yayınları
- [12] Gün, M. ve İkizçınar, B. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki okuma metinlerinde atasözü ve deyimlerin

dağılımı: Yedi İklim Örneği. *International Journal of Language Academy*, 7(3), 214–233.

[13] Heathcote, D. (1984). *Collected writings*. Hutchinson.

[14] Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel.

[15] Kır Cullen, E. (2021). Yaratıcı drama yöntemi ile deyimlerin öğretilmesi; yabancı dil olarak Türkçe dersleri için model sunumu. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 4 (2021 Yunus Emre ve Türkçe Yılı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Özel Sayısı), 81-90. <https://doi.org/10.47948/efad.925799>

[16] Kopardıcı, I. F. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe B1 seviyesinde deyim öğretimi/ öğrenimi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi.

[17] Maden, S. (2010). Türkçe öğretiminde drama yönteminin gerekliliği. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 503-519.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16968/177246>

[18] Mills, G. E. (2003). *Action research. A guide for the teacher researcher*. Pearson Education,

[19] Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994) *Qualitative data analysis: expanded source*, Sage.

[20] Okvuran, A. (2003). Drama öğretmeninin yeterlilikleri. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 36(1), 81-87.

https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000070

[21] Özbay, M. ve Akdağ, E. (2013). Deyimlerin öğretiminde aktif öğrenmenin etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 46-54.

[22] San, İ. (1990) Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 573-582.

[23] San, İ. (1991). *Yaratıcı drama eğitsel boyutları*. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.

[24] Tekerek, N. (2007). Yaratıcı dramının özgürlüğü, alışkanlık kalıpları ve bir uygulama örneği. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 189-219.

[25] Tekin, E. ve Baş, B. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitap-

larında atasözü ve deyimlerin öğretim stratejileri, *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 157-171.

Extended Abstract

As a result of societal, social, and cultural changes, social interaction and migration have increased. This situation has led individuals to learn new languages. Studying at universities in different countries has also become a way to learn a new language. In Turkey, the task of teaching Turkish to foreign students attending university is carried out by TÖMERs. The teaching of Turkish as a foreign language conducted by TÖMERs shows that teaching words alone is insufficient to achieve the cultural transmission intended in target language instruction. Since language is a living entity, its formations are not limited to the words within the language. The new meanings acquired by groups of words represent the richness of the language. Therefore, the transfer of cultural usages of the language to the target audience in the social environment where the language is spoken is important for conducting a multidimensional language teaching process. Drama activities are seen as a teaching method that provides permanence, as they allow the language to be taught communicatively throughout the process. Therefore, in this study, the use of drama activities aims to teach the language within the social environment in which it is used and to eliminate conceptual misunderstandings arising in socio-linguistic patterns of the language. In this context, the study seeks to answer the question: "What is the impact of creative drama activities on improving the socio-linguistic competence of B1 level students learning Turkish as a foreign language?" The research is designed according to action research, one of the qualitative research methods, suitable for this question. The sample of the study consists of a middle-level B1 group, chosen through an appropriate sampling method, who will use the language effectively in communication after the basic level. The data collection techniques used in the study include a semi-structured interview form, researcher diary, observation form, and achievement test. The data of the study were analyzed using content analysis. The study concluded that drama is effective in teaching grammatical patterns.

In this study, it is aimed to make drama a tool used in the processing of the main course, apart from being a method used to involve the student in the

process and to provide intrinsic motivation. In order to increase the grammatical competence of the community, frequently used phrases in daily life were selected and these expressions were taught in the drama process. In line with the aim of the research, in the field of teaching Turkish as a foreign language, where trying different teaching methods is very necessary in the teaching process, the dimension of using drama as a tool and method was used for studies aimed at increasing students' community grammatical competence. Because knowing only the words and grammar rules of the learnt language does not mean knowing a foreign language. The student who learns a foreign language should know how the language is used in which environments, and should also learn about the culture and literature of that language. In order to use the language learnt effectively and successfully, to understand and make sense of it correctly, it is essential to know the culture of that language closely (Açıkgöz, 2018: 1). It is assumed that the use of drama activities in order to develop community grammatical competence for the use of living language will support the transfer of culture by allowing students to actively participate in the learning process. At the same time, it is thought that the animations in the drama activities carried out at the point of identifying the problems, ambiguities and misunderstandings that students experience while communicating in daily life will contribute to the process.

The research seeks to answer the question, "What is the impact of creative drama activities on improving the socio-linguistic competence of B1 level students learning Turkish as a foreign language?" Based on the collected data, the themes regarding its impact on learning include "learning new words, socialization, speaking practice, creativity, communication," while the themes regarding the impact of drama on the permanence of learning are "learning new words, socialization, speaking practice, creativity, feeling uncomfortable." The benefits of the drama method are listed as "speaking practice, new words, increasing courage, creativity." Additionally, the research revealed that the drama method captures students' attention, increases their interest, ensures permanent learning, facilitates the concretization of abstract concepts, and enhances their language development. However, it was concluded that for the effective application of drama, the instructor needs to spend more time with the students to know them bet-

ter and work harmoniousl The suggestions offered in this direction are as follows:

- Drama activities can be utilised for teaching different community grammar in teaching as a foreign language.
- Drama activities can be used to enrich vocabulary and raise awareness about language.
- In the field of teaching Turkish as a foreign language, drama activities can be used in the course teaching process in order to increase students' motivation towards the lesson and to ensure their permanent learning by actively participating in the process.
- It can be ensured that those working in the field of teaching Turkish as a foreign language have more knowledge about creative drama practices.